

vendar zelo zahtevno hojo po strmih travnatih pobočjih (Vrtiča, Begunjsčica, Kladivo, Košutnikov turn). Gore v tem zadnjem poglavju, čeprav razen Storžica, ki sodi h Grintovcem, vse karavanške, v ničemer na zaostajajo za zahtevnimi skalnimi vrhovi Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp, zato naj bo tudi naš odnos do njih temu primeren.

Morda bi za konec veljal namig, da bi veljalo še kakšnemu slovenskemu podgorskemu mestecu napisati podobno planinsko-izletniško priporočilo za obisk in za kasnejša vračanja. Zdi se mi, da v siceršnji obilici enciklopedične in izbirne vodniške literature pri nas primanjkuje prav takšnih »miniaturk«, kakršna je pričujoča knjižica o Trziču.

Mitja Košir

Kulturne poti

Kulturne poti. Od Aljaža do Župančiča. Rztresen, Marjan. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2006.

Prva vezna planinska pot ne le v Sloveniji, pač pa v Evropi na splošno, je od leta 1953 Slovenska planinska pot, ki vodi od Maribora prek Pohorja in vseh najvišjih in najlepših gora na Triglav, nato pa se spušča vse do Ankarana ter se konča na obali Jadranskega morja. Pozneje so nadelali še več deset podobnih planinskih poti, tudi nekaterih daljših. V zadnjem času je bilo organiziranih več krajših pohodniških poti po različnih predelih Slovenije, ne le v gorskem svetu. V drobni knjižici iz zbirke Slovenija na dlani je Marjan Rztresen predstavil petindvajset takih poti, opisal posebnosti in znamenitosti ob njih in besedilo opremil z lepimi (lastnimi) fotografijami.

Opisane poti imajo še poseben čar in kulturno vrednost, saj so posvečene spominu na pomembne Slovence, pesnike (A. Aškerc, S. Kosovela, F. Prešerna, O. Župančiča), pisatelje (I.

Cankarja, J. Jurčiča, C. Kosmača, F. Levstika, M. Kranjca, J. Trdino, F. Levstika, J. Stritarja, J. Javorška, Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca), slikarje (I. Groharja), pa tudi spominu na nekatere druge slavne Slovence, kot so organizator slovenskega planinstva in smučanja R. Badjura, svetovno znani jezikoslovec F. Miklošič, prvi učitelj čebelarstva na Dunaju A. Janša, M. Čop, najbolj razgledani Slovenec svojega obdobja, in preučevalec slovenske dežele J. W. Valvasor. Med njimi so tudi nekateri za slovensko kulturo zaslužni duhovniki, na primer F. I. Baraga, F. S. Finžgar, J. Jalen, F. K. Meško, A. M. Slomšek, V. Stanič, A. Trstenjak, P. Trubar in M. Vetrovec, in edini tujec, pesnik R. M. Rilke.

Knjižici Kulturne poti je priložen tudi zemljevid. Pri ponatihu bi vanjo lahko uvrstili vsaj še Kettejevo pot, ki vodi od Trnovega pri Ilirski Bistrici do Prema. Po zamisli Vojka Čeligoja so jo odprli letos ob 130-letnici rojstva pesnika Dragotina Ketteja.

Ciril Velkovrh

Alarm na Matterhornu

Bruno Jelk – življenje za reševanje v gorah

Marca 2006 je v (samo)založbi »Matterhorn Verlag« izšla knjiga: Alarm am Matterhorn s podnaslovom Bruno Jelk: ein Leben für die Bergrettung avtorja Rogerja Gauderona. Vsebinsko je knjiga nadvse bogata in pisana v reportažnem slogu. Osnova so dokumentarni podatki, spominke beležke in zapisniki iz arhiva postaje Rettung Zermatt, vtišni tovarišev, zahvale preživelih in svojcev preminulih. Zajet je čas od Whymperevega vzpona, omenjeni so pionirji reševanja z letali, v glavnem pa sodobno reševanje s helikopterji. Pripovedi so popestrane s fotografijami, zgodbami o reševanjih v gorah in drugod, sklenejo pa se z gorami, ljudmi in vzponi v Himalaji,

Andih ter z življenjem v lednih prostranstvih Antarktike.

V poglavju Moje življenje spoznavamo življenjsko pot Bruna Jelka, otroka revne pastirske družine, ki se je s trdim delom na planini Riggisalp nad Črnim jezerom kalil v uspešnega smučarja, alpinista, carinika, odločnega gorskega reševalca, iznajdljivega snovalca naprav in postopkov reševanja. V poglavju Zermatt in Matterhorn izvem, da je najimenitnejša točka Matterhorn. Na njem se je od l. 1864 do 2005 smrtno ponesrečilo 522 alpinistov, od tega samo v obdobju 1981-2005 kar 210. Reševalno postajo v Zermatu je ustanovil SAC leta 1903 (po l. 1981 jo je vodil Bruno Jelk). Sledi poglavje Reševanje v gorah. Veliko je padcev v ozke ledeniške razpoke, iz katerih je rešitev zelo težavna. Problem bistveno zmanjšata Brunov trinožnik in izboljšani postopek za osvoboditev zagazdane žrtve iz objema ledu z dleti in pnevmatskim kladivom. Za reševanje ponesrečencev pod previsi izdelata teleskopsko palico, iznajde priročnejša nosila ter postopke in pripomočke za reševanje z žičnic. Za organizirano iskanje avtomobilov v plazu uporabi Försterjevo sondo, posameznike išče z iskalnikom Reko, ki reagira na večino stvari, ki jih imajo pri sebi. Alfa in omega reševanja pa je za Bruna helikopter z vitlom in/ali dolgo vrvjo (long-line), ki leti tudi ponoči in se ne boji vsake megle. Za vse to so potrebni univerzalni reševalci, pa tudi mecenji, ki jih zna navdušiti in pridobiti k sodelovanju. Zgledov z lahkimi in težkimi reševanj je na pretek, med drugim tudi dramatična akcija reševalcev iz Zermata, ki so pomagali prizadetim med neurjem v Wallisu. Alarm na Matterhornu je odlična knjiga, pravi učbenik, ki vedno znova vabi bralca, da jo vzame v roke. Bilo bi imenitno, če bi nekoč postala dostopna vsakemu našemu gorskemu reševalcu.

Pavle Šegula